

Lausunto

30.07.2020

Asia: VN/9812/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain, terveydensuojelulain sekä ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain muuttamisesta

Laki kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain muuttamisesta

Kuolemasta ilmoittaminen, kuoleman toteaminen ja kuolleen hautaaminen

o 1 § ”Kuolemantapauksesta on viivytyksettä ilmoitettava ensisijaisesti vainajaa ennen kuolemaa hoitaneelle lääkärille tai siihen sosiaali- tai terveydenhuollon yksikköön, jossa hoitanut lääkäri toimii. Jos tiedossa ei ole vainajaa ennen kuolemaa hoitanutta lääkäriä tai yksikköä, jossa hoitanut lääkäri toimii, kuolemantapauksesta ilmoitetaan ensisijaisesti kuntaan tai kuntayhtymään, jonka alueella kuolema tapahtui tai jonka alueella vainajan ruumis on. Kuolemantapauksesta voi ilmoittaa myös poliisille.”

☒ Oikeuslääketieteellinen näkökulma: Kun henkilö kuolee hoitolaitoksessa tai sairaalassa ja on täten lääkärin välittömässä hoidossa, lääkäri voi olla ensisijainen taho jolle kuolemasta tulee ilmoittaa. Jos kuitenkin henkilö kuolee esim. kotonaan tai muualla eikä ole lääkärin välittömässä hoidossa, kuolema on yleensä odottamaton ja näissä tilanteissa poliisin tulisi olla ensisijainen viranomainen jolle tieto kuolemasta ilmoitetaan. Kunnallisessa terveydenhuollossa ei ole olemassa sellaista lääkäripäivystystoimintaa, että lääkäri voisi välittömästi jalkautua kuolinpaikalle toteamaan kuoleman. Toisaalta lääkärillä ei ole myöskään sellaista osaamista, että voisi tapahtumapaikan perusteella arvioida rikoksen mahdollisuutta. Poliisi on tällaisiin asioihin perehtynyt virkamies. Nykyisellään esim. kotona odottamattomasti kuolleiden kohdalla poliisi tulee paikalle ja tekee alustavan arvion siitä, että onko kuolemansyyn selvittäminen lääketieteellinen vai oikeuslääketieteellinen. Tämän jälkeen hautaustoimisto kuljettaa vainajan paikkaan missä lääkäri toteaa kuoleman. Tämä toimintatapa on toimiva, eikä sitä ole syytä muuttaa. Tältä osin pykälä kaipa uudelleen arviota ja poliisille tulisi ilmoittaa kuolemasta ensisijaisesti siis jatkossakin aina silloin kun kuolema on odottamaton, jotta kuoleman tapahtumapaikka ja rikoksen mahdollisuus tulee asiantuntevasti arvioiduksi.

☒ Taloudellinen näkökulma: Mikäli lakimuutos toteutuisi ehdotuksen mukaisesti, tällä olisi myös merkittäviä taloudellisia vaikutuksia lääkäripäivystyksen ja kuntien terveyskeskusten päiväaikaisen toiminnan järjestelyiden takia (kotikäynnit).

- o 1c§ ”lääkärin ennakoimassa kuolemantapauksessa lääkärin ohjeistama sairaanhoitaja voi tehdä kuoleman toteamisessa suoritettavat tutkimukset” ja ”lääkärin on suoritettava vainajan ruumiin ulkoinen tarkastus ja todettava kuolema viimeistään kolmen vuorokauden kuluessa”
- ☐ Lakiehdotuksen mukainen käytäntö, että sairaanhoitajan tutkimukset ennakoitavissa kuolemissa riittää siihen, että vainaja voidaan todeta kuolleeksi ja ruumis voidaan laittaa kylmiöön, helpottaa päivystävien lääkäreiden työtaakkaa ja nopeuttaa ruumiiden siirtämistä kylmiöön. Lakimuutos on tältä osin kannatettava.
- o 1d§ ”poliisimies voi tehdä kuolemaa koskevat alustavat havainnot ennen lääkärin suorittamaa vainajan ruumiin ulkoista tarkastusta ja kuoleman toteamista” ja tämä tehtävä ”viimeistään kolmen vuorokauden kuluessa”.
- ☐ Lakiehdotus selkeyttää nykyisiä käytänteitä ja muutos on kannatettava.
- ☐ Termi ”poliisimies” on sukupuolittunut ja tulisi korjata.

Vainajan ruumiin käsittely ja säilytys

- ☐ Ei huomauttamista eikä lausuttavaa muuten paitsi sivulla 53 on kirjoitusvirhe: Vainajan ruumista säilyttävällä sosiaali- ja terveydenhuollon yksilöllä / pitäisi olla: yksiköllä

Ulkomailla kuollut henkilö

- ☐ Ei huomauttamista eikä lausuttavaa

Laki terveydensuojelulain muuttamisesta

Laki terveydensuojelulain muuttamisesta

- ☐ Ei huomauttamista eikä lausuttavaa

Laki ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä

Laki ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä

- ☐ Ei huomauttamista eikä lausuttavaa.

Marttila Jane
Turun kaupunki / hyvinvointitoimiala